

Burgemeester Jan de Boer van Buren.

Landhuis Lindenwald.

VS-president van Betuwse komaf

De achtste president van de Verenigde Staten, Martin van Buren, was van Nederlandse komaf. Het Amerikaanse dorp Kinderhook, waar hij is geboren en overleden, heeft nu een vriendschapsband met de Betuwse gemeente Buren. De aanleiding? Een brief uit Amerika.

tekst en beeld Jan Kas

De meeste inwoners van Buren wisten niet eens dat er een link was tussen hun stad en een van de presidenten van de Verenigde Staten, zegt de Betuwse burgemeester Jan de Boer. „Af en toe kwam dat even boven tafel, onder meer rond de Van Burenreünie bij de viering van 600 jaar stadsrechten. Dan werd er even over gesproken, maar het feit zakte ook zo weer weg.”

Toen was er, eind 2017, opeens een brief van de burgemeester van "the village of Kinderhook" uit de Amerikaanse staat New York aan zijn collega in Buren. Of er iets van een stedenband mogelijk was? Kinderhook is de geboorte- en sterfplaats van Martin van Buren (1782-1862), die van 1836 tot 1840 president van de Verenigde Staten was. Zijn achternaam duidt op Betuwse wortels. Een voorvader van hem vertrok in 1631 vanuit het graafschap Buren naar

Nieuw-Nederland –New York en omgeving–, dat toen onder Nederlands bestuur stond.

„Een leuke verrassing”, noemt De Boer de brief uit Kinderhook. Zelf was hij op de hoogte van de relatie tussen zijn gemeente en het Amerikaanse Witte Huis. Sterker nog, hij werkte al aan een boek over Van Buren en diens stamvader. „Bij de voorbereiding op een toespraak stuitte ik op het verhaal dat de stamboom van een Amerikaanse president terugvoert naar het graafschap Buren. Politiek en geschiedenis hebben altijd mijn warme belangstelling gehad, daar wilde ik dus meer van weten.”

Die Nederlandse voorvader van Martin van Buren was Cornelis Maessen, zo werd De Boer al snel duidelijk. „Een boerenknecht uit Buurmalsen, dat destijds tot het graafschap Buren behoorde. Zijn ouders waren jong overleden. Hij erfde een stuk land, dat ik

heb kunnen traceren: het lag dicht bij de kerk van Buurmalsen, tussen de kerk en de brug over de Linge. "Slimme Pooten" heette de kavel." Strikt genomen is dat nu grondgebied van buurgemeente West-Betuwe, want daar valt het grootste deel van Buurmalsen sinds kort onder.

Boerenknecht

Maessen was een economisch vluchteling. „Een jaar na zijn vertrek is hij in rechterlijke uitspraken failliet verklaard. Hij was blut en behoorde tot de duizenden die hun heil in Amsterdam zochten. Daar tekende hij een arbeidscontract voor drie jaar als boerenknecht op een landbouwkolonie in Nieuw-Nederland. Het was echt pionieren. Hij zat bij de eerste generatie Nederlanders; er was daar nog niets”, aldus De Boer. Uiteindelijk verging het Maessen goed. Hij werd pachter bij Kiliaen Van Renselaar, een Amsterdamse koopman die banden had met de Veluwe stad Nijkerk. Van Burens stamvader ging aan de rivier de Hudson wonen, op Paep Sickenes Eylant, nabij Fort Oranje. Naar alle waarschijnlijkheid is Maessen daar in 1648, samen met zijn vrouw, bij een overstroming verdronken.

Een zoon van Maessen, Marten Cornelisse, vestigde zich in de omgeving van Kinderhook. „Hij ging zich Marten Cornelisse van Buren noemen”, vertelt De Boer. „Onder meer in zijn testament staat die naam. Dat was gebruikelijk toen. Meer kolonisten noemden in hun naam de plaats van herkomst.”

Martin werd geboren in de nadagen van de onafhankelijkheidsoorlog tegen de Engelsen. De Boer:

De Boer: „President Van Buren heeft het in de VS redelijk goed gedaan”

„George Washington zat letterlijk te wachten op het antwoord van de Engelsen. Hun legers lagen nog bij New York, maar feitelijk was de oorlog voorbij. Van Buren leefde tussen twee oorlogen in, want hij overleed toen de Amerikaanse Burgeroorlog net was begonnen. In Kinderhook werd nog volop Nederlands gesproken: in de kerk en in de gezinnen. Later in het Witte Huis trouwens ook. Er werd nog veel getrouwd tussen Nederlandse families. Martins vrouw Hannah Hoes had ook Nederlandse voorouders.”

Gouverneur

Martin van Buren werd een succesvol advocaat. „Er is nog steeds jurisprudentie door zaken die hij heeft behandeld”, aldus De Boer. Later werd hij officier van justitie. „Via de contacten die hij door zijn werk opdeed, raakte hij betrokken bij de politiek. Hij werd gekozen tot gouverneur van de staat New York. In 1829 werd hij minister van Buitenlandse Zaken in de regering van president Andrew Jackson. Drie jaar later was hij vicepresident en in 1836 werd hij gekozen tot opvolger van Jackson.”

Over zijn presidentschap zei Van Buren ooit zelf: „De beste twee dagen waren die waarop ik het Witte Huis

De burgemeester van Buren (links) sluit een vriendschapsband met collega James Dunham van Kinderhook.

Nederlandse invloeden in Kinderhook

Kinderhook zou zijn naam te danken hebben aan de Engelse ontdekkingsreiziger Henry Hudson. In 1609 voer deze met het schip De Halve Maen van de Verenigde Oostindische Compagnie de later naar hem genoemde rivier op, op zoek naar een doorgang richting Azië. Noodgedwongen moest hij keren omdat de rivier te smal werd. Hij noemde die plek Kinderhoeck,

omdat hij er inheemse kinderen had zien spelen. Nederlandse invloeden zijn in Kinderhook nog steeds merkbaar. Achternamen als Van Buren, Van Nes en Hoes komen er veel voor. Bij de lokale souvenirwinkel wordt Delfts blauw verkocht. Ook is er het Luykas Van Alen Huis, ingericht als 18e-eeuws woonhuis van een Hollandse boerenfamilie.

binnenkwam en die waarop ik het ambt overdroeg." De Boer: „Hij was de eerste president die in het onafhankelijke Amerika werd geboren. Uit wat ik erover gelezen heb, maak ik op dat hij het redelijk goed heeft gedaan. Nog maar een paar weken was hij aan het bewind of er brak een bankencrisis uit, waarop vijf jaren van depressie zouden volgen. Economisch had Van Buren het tij enorm tegen. Hij moest opereren in een complex krachtenveld. Er waren spanningen rond slavernij. Als president heeft hij zich nooit echt voor of tegen uitgesproken.”

In de Verenigde Staten is president Van Buren volgens De Boer niet vergeten. „Van het kaliber Washington of Roosevelt was hij echter niet. In de presidentspeilingen staat hij niet in de top tien, maar ergens tussen plaats 20 en 30. Een mooie middenpositie. Onder aan het eerste rijtje, boven aan het tweede rijtje ongeveer. Hij wordt wel gezien als een belangrijke grondlegger van de Democratische Partij.”

Van Buren werd niet herkozen. Geleidelijk aan trok hij zich terug in zijn vertrouwde Kinderhook. „Na zijn presidentschap is Van Buren mogelijk een keer in Buren geweest, wellicht ook eerder. In het regionaal archief hebben we een brief van zijn hand.”

Boom geplant

Vorig jaar bracht De Boer op zijn beurt een werkbezoek aan Kinderhook. „Het is een dorp van zo'n 1500

inwoners in een heuvelig landschap. Ik zie overeenkomsten met Buren. In beide gemeenten levert de agrarische bedrijfstak een belangrijke bijdrage aan de lokale economie. Samen met de burgemeester heb ik een boom geplant op de begraafplaats, dicht bij de gedenksteen waarbij Van Buren begraven ligt.”

„Het zou fantastisch zijn als de Amerikaanse ambassadeur komt”

Ook de wederzijdse verwachtingen kwamen ter sprake. De vriendschapsband met Kinderhook zal een andere zijn dan de bestaande relaties met Burens mede-Oranjesteden Diest (België) en Dillenburg (Duitsland). „We hebben tegenover elkaar uitgesproken dat we daar reëel in moeten zijn”, zegt De Boer. „De Atlantische Oceaan ligt tussen ons in, maar het is goed dat we elkaar kennen. Af en toe een bezoek afleggen moet mogelijk zijn en we kunnen kennis uitwisselen.”

De festiviteiten in Buren rond 625 jaar stadsrechten, die in september beginnen, zijn volgens de burgemeester een uitgelezen kans om een delegatie uit Kinderhook te ontvangen. In de brochure "Buren 625 jaar stad" wordt aangekondigd dat twee lanen in Buren worden vernoemd naar Martin van Buren en zijn stamvader Cornelis Maessen. „Getracht wordt ook de Amerikaanse ambassadeur in Nederland bij die plechtigheid te betrekken.”

„Het zou fantastisch zijn als de ambassadeur komt”, zegt De Boer, wiens boek waarschijnlijk volgend jaar wordt gepubliceerd. „In Buren is vanzelfsprekend veel gericht op de band met de Oranjes, door het huwelijk van Willem van Oranje met Anna van Buren, maar we hebben nóg een mooi verhaal. Kinderhook en Martin van Buren worden nu wél onderdeel van onze geschiedenis. We zullen dat in Buren niet meer vergeten.”

„Old Kinderhook” (OK)

O.K., okay, oké. Wereldwijd zijn deze woorden populair. Volgens een uitgebreide studie van de Amerikaanse hoogleraar Allen Walker Read in het tijdschrift "American Speech" is de ontstaansgeschiedenis verbonden met president Van Buren. Hij stond wel bekend als 'de vos uit Kinderhook', 'de tovenaer uit Kinderhook' of 'Old Kinderhook'. In de vergeefse campagne voor een tweede presidentstermijn voor Van Buren werden de letters 'O.K.' gebruikt, die stonden voor Old Kinderhook. Andere bronnen zeggen dat Van Buren officiële papieren ondertekende met O.K.